

T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ
CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1982/295
KARAR NO : 1983/546

K A R A R

ÖZET : Sorgu Hakimlerinin görevsizlik kararları, sonuç olarak talepten reddi anlamı taşıdığı ve son soruşturmanın açılması kararının sonuçlarını doğurmadığı cihetle, sıkıyönetim askeri mahkemesine açılan kamu davasında verilen görevsizlik kararı ile sorgu hakimliği kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğu doğmadığı hk.

Davacı : K.H.

Sanıklar : Süleyman Fethi Yücedağ ve arkadaşları

O L A Y : 11-6-1972 günü sanıkların bir evde toplanarak lâikliğe aykırı olarak nurluluk propogandası yaptıklarından bahisle, Bursa C. Savcılığınca talepten ile kamu davası açılmıştır.

Bursa Sorgu Hakimliği: 19-6-1972 gününde, 1972/148-146 sayı ile; atılı suçun, nitelik itibariyle sıkıyönetim ilânını gerektiren fiillerden olduğu, davaya bakmanın 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesine göre sıkıyönetim askeri mahkemelerine ait olduğu gerekçesiyle görevsizlik kararı vermiştir.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı Askeri Mahkemesi: 17-7-1972 günlü iddianame ile sanıkların lâikliğe aykırı olarak nurluluk propogandası yapma suçunu işlediklerini ileri sürerek eylemlerine uyan TCK.nun 163.maddesi uyarınca cezalandırılmaları istemiyle sıkıyönetim askeri mahkemesine kamu davası açmıştır.

İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi: 18-8-1972 gününde, 1972/127-84 sayı ile; suçun, sıkıyönetim bölgesi dışında işlendiği, sıkıyönetim ilânını gerektirir şgç niteliği taşımadığı ve bağlantı koşulunu içermediği gerekçesiyle mahkemelerinin görevsizliğine karar vermiştir. Bu arada Anayasa'nın 140.maddesine göre Uyuşmazlık Mahkemesi kurulmadığından görevsizlik kararları arasında oluşan görev uyumsuzluğunun çözümü için dosya Askeri Savcılıkta bekletilmiş, 4. Kolordu Komutanlığı nezdinde kurulu sıkıyönetim askeri savcılığı 5-4-1982 gününde, 1982/27 sayı ile; Uyuşmazlık Mahkemesi kurulduğundan olumsuz görev uyumsuzluğunun çözümü için dosyayı mahkememiz'e göndermiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y. İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Necati Karakış, Yavuz T. Özgen ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı, 17-10-1983 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M. İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Mustafa Güzel'in olumsuz görev uyumsuzluğunun koşulları oluşmadığından başvurunun reddi gerektiği yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Talepten ile açılan kamu davasında, Bursa Sorgu Hakimliği'nce görevsizlik kararı verildiğinden, öncelikle sorgu hakimlerinin verecekleri görevsizlik kararlarının nitelikleri ve doğuracağı sonuçlar üzerinde durmak, sorgu hakimliği kararı ile sıkıyönetim askeri mahkemesi kararı arasında olumsuz görev uyumsuzluğunun doğup doğmadığını saptamak gerekir.

CUMK.nun 171.ve onu izleyen maddelerine göre,ilk soruşturmaya tabi hallerde kamu davası C.Savcılığı tarafından düzenlenen ve sorgu hakimliğine verilen talepname ile açılır.Talepnameyi alan sorgu hakimi CMUK.nun 173.maddesine göre bu talepnameyi " görev veya yetkisizlik,kamu davasının kabule şayan olmaması veya işin ilk soruşturmaya tabi cinsten bulunmaması,yahut fiilin cezai müstelzim olmaması" sebeplerinden birine dayanarak reddetme yetkisine sahiptir.Öte yandan,aynı yasa'nın 19.maddesi sorgu hakimine " ilk soruşturma yapılan işlerde son soruşturmanın açılmasına,sanığın muhakemesinin men'ine, kamu davasının düşmesine veya son soruşturmanın geçici olarak durmasına" karar verme yetkisi tanımaktadır.

Olayda sorgu hakimi,ilk soruşturma açıldıktan sonra görevsizlik kararı vermiştir.Uygulamada sorgu hakimlerinin bu işte olduğu gibi, görevsizlik kararları verdikleri Ceza Yargılama Usulüne ilişkin ve öğreti alanındaki eserlerde de sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları verebileceklerinin yazıldığı görülmektedir.

Sorgu hakimleri özellikle başka yargı kolunun görevine giren işlerde,örneğin askeri mahkemelerde son soruşturmanın açılmasına karar veremeyecekleri gibi,tesis ettikleri görevsizlik kararları da, Ceza Yargılamaları Usulü Yasa'sının 263.maddesinde belirtilen sonucu doğurmaz.Sözü edilen maddede görevsizlik kararları için " bu karar son tahkikatın açılmasına dair olan bir kararın bütün neticelerini hasıl eder"hükümünün öngörülmüş olmasına karşın sorgu hakimlerinin görevsizlik kararları böyle bir sonuç ortaya koyamaz.Çünkü bu kararın" talepnamenin reddi" niteliği taşıdığı açıktır. Bu kararın görevli mahkemeye, dava açılincaya kadar kamu davasını ortadan kaldırdığını kabul etmek CMUK.nun 171.,191.ve 263.maddeleri gereğidir.

2247 sayılı yasa'nın 14.maddesine göre olumsuz görev uyumsuzluğunun doğduğunun ileri sürülebilmesi için, Adli, İdari,Askeri Yargı merciiilerinden en az ikisinin verdiği aynı nedene ve konuya ilişkin görevsizlik kararlarının kesin veya kesinleşmiş olması gerekmektedir.

Dava konusu olayda, CMUK.nun 171.,191.,263.maddeleri hükümlerine göre,sorgu hakimlerince verilen görevsizlik kararları talepnamenin reddi anlamı taşıdığından,sorgu hakimliği kararı Adli Yargı yerinde açılmış olan kamu davasını ortadan kaldırmıştır. Askeri Savcılıkca sıkıyönetim askeri mahkemesine iddianame ile dava açılması,ortada bu mahkemede CMUK.nun 263.maddesi anlamında son soruşturmanın açılması sonucunu doğuran bir görevsizlik kararının bulunmadığını göstermektedir.

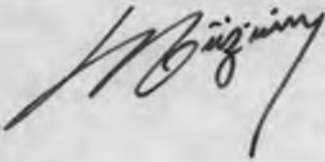
Her ne kadar, sıkıyönetim askeri mahkemesi'nce verilen son görevsizlik kararı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü hakkındaki yasa'nın 176.maddesi uyarınca usulüne uygun olarak düzenlenmiş bir iddianamenin bütün sonuçlarını doğurmakta ise de; dava dosyasının kamu davasının açıldığı görevli ve yetkili mahkemeye gönderilmesi gerekirken, gönderilmemesi bunun sonucu olarak da görevli ve yetkili Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararının bulunmaması nedeniyle olumsuz bir görev uyumsuzluğu doğmadığından,başvurunun reddine karar verilmesi gerekir.

...../.....

SONUC : İstanbul Sıkıyönetim Komutanlığı 2 Nolu Askeri Mahkemesi'nce verilen 18-8-1972 günlü, 1972/127-84 sayılı görevsizlik kararı CMUK.nun 263.ve 353 sayılı Askeri Mahkemeler Kuruluş ve Yargılama Usulü Kanununun 176.maddeleri gereğince son soruşturmanın açılması kararının bütün sonuçlarını doğuracağı cihetle, iş bu karar gereği, dava dosyasının kamu davasının açıldığı Adli Yargı yeri olan Bursa görevli ve yetkili Ağır Ceza Mahkemesi'ne gönderilmesi gerekirken zuhulen yeniden aynı yer sorgu hakimliğine gönderildiği ve bu durumda yetkili ve görevli Adli Yargı yerince verilmiş bir görevsizlik kararı mevcut olmadığı için 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesi uyarınca olumsuz görev uyuşmazlığının koşulları gerçekleşmediğinden, başvurunun aynı yasa'nın 27.maddesi gereğince reddine ve dava dosyasının gerekli yasal işlem yerine getirilmek üzere 4.Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı'na geri çevrilmesine, 17-10-1983 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

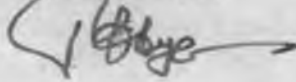
Başkan

Servet Tüzün

Uye

Y. İsmet Ayer

Uye

Ali Suat Erkoç

Uye

Mustafa Aksoy

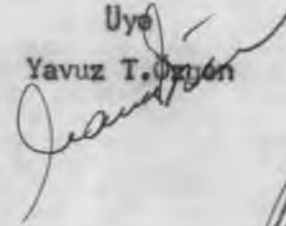
Uye

Necati Karakiş

Uye

Yavuz T. Özyen

Uye

Muammer Aksüt

17.10.83

S.Y.